

IV. SEMNAL

ZIUA MONDIALĂ A POPULAȚIEI

Anul 1987 a reprezentat momentul de debut al consacării, la inițiativa ONU, a zilei de 11 iulie ca Zi Mondială a Populației, pentru a atrage atenția asupra problemelor globale legate de populație. La 11 iulie 1987, populația mondială ajunsese la 5 miliarde de locuitori, iar la 31 octombrie 2011 Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, UNFPA, a anunțat că pe Terra trăiau 7 miliarde de locuitori. Acum s-au mai adăugat peste 100 milioane de persoane, populația continuând să crească cu 2,6 oameni pe secundă.

În recunoașterea Zilei Mondiale a Populației 2013, Institutul Național de Statistică și alte 2100 organizații din 124 de țări participante la Anul Internațional al Statisticii (Statistica 2013) pun în evidență contribuția statisticilor la cuantificarea populației mondiale, în continuă creștere.

Prin tema anului 2013 – „**Sarcina în perioada adolescenței**” – se urmărește conștientizarea problemelor pe care le presupune o sarcină la această vârstă, în speranța de a oferi opțiunea unei sarcini dorite și în același timp siguranța acesteia.

Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM) a organizat joi, 11 iulie 2013 o masă rotundă cu tema „**Ziua mondială a populației și drepturile omului**”, pentru a marca Ziua Mondială a Populației. Scopul marcării acestei zile este de a atrage atenția asupra urgenței și importanței problemelor legate de populație.

În lucrările prezentate, s-a subliniat că populația actuală a terrei de aproximativ 7 miliarde are profunde implicații asupra dezvoltării durabile, a urbanizării, a accesului la serviciile publice de sănătate și de angajare a tinerilor. Creșterea populației mondiale este o problemă globală, pentru rezolvarea căreia se propun strategii integrate, în special privind asigurarea resurselor naturale, în condițiile epuizării celor neregenerabile, a cerințelor tot mai mari de consum care aduc prejudicii mediului și adâncirii sărăciei în tot mai multe zone ale lumii. Organizația Națiunilor Unite estimează o creștere a populației până la 12, 8 miliarde în 2050. Ritmul creșterii este ridicat în Africa, Asia și America Latină, în timp ce populațiile sunt stabile și în descreștere în Europa.

Estimările ONU plasează populația României pe o pantă descrescătoare, astfel încât în anul 2100 în România vor trăi în jur de 12 milioane de persoane.

În dezbaterile care au avut loc pe marginea lucrărilor prezentate și a temei din acest an, s-a evidențiat că sarcina și nașterea la vârsta adolescenței duc la complicate probleme de sănătate ale mamei și copilului și reprezintă o cauză majoră de deces în rândul fetelor cu vârsta între 15 și 19 ani.

În mesajul adresat în 2013 de Ziua Mondială a Populației, Secretarul General ONU, Ban Ki-moon, atrage atenția asupra adolescentelor care rămân însărcinate, în speranța unei lumi în care fiecare sarcină să fie dorită și fiecare copil să se nască în condiții de siguranță.

Soluția este accesul tinerelor fete la educație, astfel încât ele să poată decide când să se căsătorească, când și dacă doresc să devină mame, pentru a avea copii mai sănătoși și un venit stabil. De asemenea, trebuie asigurate serviciile privind sănătatea reproducerii, de planificare familială, de prevenire și tratare a infecțiilor cu transmisie sexuală, inclusiv HIV și trebuie garantate serviciile privind sănătatea mamei și copilului. “Doar acordând atenție educației și sănătății adolescentelor, ele pot deveni o forță pentru o schimbare pozitivă în societate, cu impact asupra generațiilor viitoare”, se arată în mesajul secretarului general ONU.

Programul de acțiune elaborat în cadrul Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare (CIPD) cuprinde direcțiile de acțiune până în 2016: adoptarea de legi și politici care să asigure protecția femeilor și a copiilor, să permită accesul necondiționat al copiilor la învățământul primar, accesul universal la serviciile medicale, prevenirea infecției cu virusul HIV și eliminarea cauzelor care generează violența asupra femeilor și copiilor.

La manifestare au participat cercetători, experți, cadre universitare, reprezentanți ai unor organizații guvernamentale și neguvernamentale cu preocupări în domeniu, doctoranzi și masteranzi.

Mihai Enache

SERVICII SOCIALE INTEGRATE ȘI FORMARE VOCAȚIONALĂ PENTRU PERSOANE CU DIZABILITĂȚI

Joi, 1 august 2013, în Piața Enescu din București a avut loc acțiunea finală a Caravanei CASPER¹, o campanie națională, de sensibilizare cu scopul schimbării atitudinii sociale față de persoanele cu dizabilități. Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 cu tema „Servicii sociale integrate și formarea vocațională pentru persoane cu dizabilități”, implementat de Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială din Baia Mare (ASSOC) împreună cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice, cu Asociația Phoenix Speranța din Mediaș și Asociația Adapt-Ability din Olanda. Proiectul a avut ca obiective principale: creșterea accesului pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități prin crearea unui cadru formal fundamentat științific de evaluare, activare, acreditare și accesibilizare. De asemenea, proiectul și-a propus elaborarea și implementarea unui model adaptat de evaluare a capacității de muncă, facilitarea formării, certificării și angajării pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități. Totodată, prin această campanie s-a dorit și promovarea sportului ca modalitate de integrare în societate a persoanelor cu „*diz abilități*”.

Campania s-a desfășurat sub sloganul „**Dărâmam ziduri pentru a construi punți**” cu scopul de a promova normalitatea ca atitudine față de dizabilitate. În acest demers, componenta esențială a campaniei a fost reprezentată de „Caravana mobilă” care a debutat la 1 iulie 2013 în orașul Baia Mare iar destinația finală a fost orașul București, desfășurându-se pe trei regiuni distincte: zona Baia-Mare, zona Mediaș și București, cuprinzând în total 22 de județe.

Caravana Casper alcătuită din două echipe de bicicliști tandem, cu câte un ciclist nevăzător, dintre care echipa formată din Florin Georgescu (biciclistul care a parcurs anul trecut 2000 km de la București la Londra pe o bicicletă tandem) a plecat din Baia Mare și cea de-a doua echipă din Mediaș,

având în componență pe Arnorld Butu, ciclist nevăzător de performanță care a participat la Jocurile Paralimpice de la Beijing.

Astfel, cele două echipe, timp de o lună, au realizat un tur al țării pe două roți, pe două trasee diferite, având ca destinație comună ajungerea în capitală, trecând prin 42 de orașe și oprindu-se în fiecare capitală de județ. În aceste orașe au fost organizate întâlniri cu reprezentanți ai instituțiilor publice, ai organizațiilor neguvernamentale cu preocupări în domeniu, cadre universitare, medici, juriști, studenți, cu reprezentanți ai presei locale, dar și cu publicul interesat de a afla problemele persoanelor cu dizabilități dar și abilitățile și potențialul acestora.

Acțiunile campaniei au inclus și workshop-uri, întâlniri cu actorii sociali cu responsabilități în integrarea și asistarea persoanelor cu dizabilități și o caravană publicitară, prin care membrii asociației ASSOC au făcut cunoscute autorităților din fiecare oraș, în care au poposit, proiectul de integrare a persoanelor cu dizabilități. Elementul central al acestor acțiuni a fost marcat de momentul în care cele două echipe de cicliști au demolat zidul simbolic, construit, în fiecare oraș, din doisprezece cuburi inscripționate cu literele componente ale cuvântului dizabilitate.

Închiderea campaniei a fost marcată de întâlnirea de la București a celor două echipe de cicliști care au pornit împreună din Piața Victoriei spre Piața George Enescu, unde a fost dărâmat pentru ultima dată zidul simbolic al „*diz abilități*”. Acțiunea de închidere a acestui eveniment a reprezentat-o întâlnirea de lucru, eveniment la care au participat și dna Mariana Câmpeanu, Ministrul Muncii, Familiei și Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice, dl senator Liviu Marian Pop, președintele Comisiei pentru Muncă, Familie și Protecție Socială din Senatul României, dna prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, director al Institutului Român pentru Drepturile Omului, dl Florian Sălăjeanu, președintele ASSOC, reprezentanți ai comisiilor de drepturile omului și minorități din cadrul celor două Camere ale Parlamentului României precum și membri ai Federației Organizației Naționale a Persoanelor cu Handicap din România, Asociația Nevăzătorilor din România, Consiliul Național al Dizabilității din România. Membrii asociației ASSOC au făcut

¹ CASPER este un sistem de evaluarea potențialului de muncă a persoanelor cu dizabilități. Sistemul CASPER este un instrument complex de evaluare a persoanelor cu dizabilități din România cu vârstă cuprinsă între 12-67 de ani și este construit în jurul a două componente: evaluarea psihologică individuală și evaluarea și selecția de personal.

cunoscute modalitățile de integrare în societate a acestor persoane, au venit cu o serie de propuneri legislative destinate unei mai bune corelări a legislației actuale în domeniul dizabilității cu standardele europene. De asemenea, în cadrul dezbaterilor s-a evidențiat necesitatea promovării normalității ca atitudine, schimbarea mentalității

pentru recunoașterea și valorificarea aptitudinilor acestor persoane. Totodată, s-a evidențiat faptul că această campanie a demonstrat, încă odată, că persoanele cu dizabilități pot realiza, cu ajutorul și sprijinul semenilor, lucruri extraordinare.

Olivia Florescu

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A TINERETULUI

Ziua internațională a tineretului a fost declarată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite în anul 1999 și se sărbătorește în fiecare an pe 12 august prin organizarea de diverse activități publice de informare asupra drepturilor și responsabilităților tinerilor. În acest an, genericul sărbătorii este „Migrația tinerilor: Mișcarea dezvoltării înainte”.

Marile crize cu care s-a confruntat omenirea de-a lungul timpului și cele cu care încă ne confruntăm și-au lăsat amprenta în mod deosebit asupra tinerilor. Spre exemplu, tinerii resimt mai acut efectele unui șomaj crescut sau a unei recesiuni economice.

Cu prilejul Zilei Internaționale a Tineretului, Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM) a organizat, luni, 12 august o masă rotundă cu tema „Lucrând cu și pentru tineri pentru o viață mai bună”.

În lucrările prezentate și în dezbaterile care au avut loc s-a subliniat că și schimbările climatice care au loc astăzi și deciziile privitoare la protejarea mediului și diminuarea efectelor poluării vor cădea pe umerii generațiilor viitoare. În același timp, din ce în ce mai mulți tineri dau dovadă că

pot fi parteneri în promovarea soluțiilor către o dezvoltare durabilă. Astăzi, tinerii se implică în discuții la nivel internațional și conving comunitățile și autoritățile să adopte strategii de reducere a sărăciei, de protejare a mediului și de implementare a unor programe antreprenoriale. De multe ori tinerii conduc prin exemplu. Mulți duc un stil de viață sănătos și verde, mulți folosesc tehnologii mai puțin poluante.

Potrivit Secretarului General al ONU, în octombrie, Adunarea Generală a Națiunilor Unite va găzdui cel de-al doilea Dialog la nivel înalt privind migrația internațională și dezvoltarea. În acest sens, Ban Ki-moon îndeamnă statele-membre să ia în considerare migrația tinerilor.

„Lucrând cu și pentru tineri este una dintre prioritățile principale” ale Organizației Națiunilor Unite. În această Zi Internațională a Tineretului, „încurajez statele-membre, organizațiile conduse de tineret și alte părți interesate să acționeze pentru promovarea drepturilor tuturor migranților tineri și pentru sporirea potențialului de dezvoltare a migrației tinerilor”, a declarat Ban Ki-moon în mesajul adresat cu ocazia acestei zile.

Carmen Năstase

DIN ACTIVITATEA AGENȚIEI PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE (FRA)

Conferința anuală a Serviciului European Extern de Acțiune a avut loc la Bruxelles în perioada 2-6 septembrie, 2013. Aproximativ 160 de șefi de delegație și reprezentanți ai acestora din întreaga lume au participat la acest eveniment la nivel înalt. Cu acest prilej Directorul FRA a susținut un discurs la inaugurarea lucrărilor grupului de discuții pe probleme de drepturile omului din data de 5 septembrie. Reuniunea a oferit oportunitatea unui schimb de opinii și experiențe precum și

ocazia unei treceri în revistă a provocărilor și perspectivelor rolului UE în lume.

În perioada 11 septembrie - 12 septembrie 2013, Agenția a participat la Convenția Europeană a Șefilor de Poliție organizată de Europol și de poliția lituaniană sub egida președinției lituaniene a Consiliului Uniunii Europene. Convenția din acest an s-a axat pe tehnologiile de ultimă oră precum și pe aspecte cu care se confruntă conducerea poliției. S-au discutat, de asemenea, probleme legate de

protecția martorilor precum și de protecția datelor.

Cu prilejul vizitei reprezentanților guvernamentali din țările Europei de Est la Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație, FRA a fost invitată să prezinte activitatea sa cu privire la colectarea de date. Au participat reprezentanți din 11 țări est europene precum Ucraina, Republica Moldova, Georgia, Rusia, Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kigizstan, Tajikistan și Uzbekistan. Această vizită de studiu a avut loc în perioada 9-11 septembrie 2013 și a făcut parte din Procesul Praga – o politică de dialog interguvernamental în domeniul migrației. Au susținut prezentări ministrul austriac de interne, reprezentanți ai Centrului Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație din Germania și Republica Cehă pe problemele de statistici ale migrației ilegale, Organizația Internațională pentru Migrație (IOM), Biroul de Statistică din Austria și Biroul Națiunilor Unite pentru combaterea drogurilor și a crimei organizate.

În perioada 15-17 septembrie, FRA și-a consolidat legăturile cu instituția Ombudsmanului European participând la cea de a 9-a ediție a Seminarului Național al Rețelei Europene a Ombudsmanilor, organizată instituția Ombudsmanului din Irlanda împreună cu Ombudsmanul European. Întâlnirea a avut ca temă „buna administrație și drepturile cetățenilor în perioade de austeritate”, FRA prezentând un set de instrumente pe care le-a elaborat în scopul realizării unei bune guvernări.

În data de 17 septembrie, la Viena a fost organizată o întâlnire a experților și a tuturor celor implicați în elaborarea și gestionarea datelor biometrice privind vizele, granițele și bazele de date legate de azil (EURODAC, VIS și SIS II). FRA va lua ca punct de plecare aceste dezbateri în formularea unui potențial proiect pe această temă, a obiectivelor și metodologiei acestuia.

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene a luat parte în data de 18 septembrie la o discuție în cadrul audierilor publice ale comitetelor Parlamentului European cu tema „Cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor”. Astfel, Agenția va prezenta în perioada următoare o analiză a anchetei cu privire la situația romilor, rezultatele acesteia fiind defalcate pe sexe. Analiza acoperă cele patru domenii principale ale Cadrului UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor - ocuparea forței de muncă,

educație, locuințe și sănătate - precum și aspecte legate de drepturile fundamentale.

În cadrul Conferinței „Factorul ură în discursul politic”, desfășurată la Varșovia în perioada 18-19 septembrie au fost dezbătute o serie de teme cu privire la cadrul legislativ existent la nivel european și național în acest domeniu, oportunitatea adoptării unei definiții juridice a discursului denigrant marcat de ură, precum și rolul politicianilor, dacă aceștia sunt capabili să depășească diferențele de opinie politică pentru a face front comun împotriva unor astfel de discursuri. De asemenea, s-a dezbătut rolul societății civile, a asociațiilor pentru sprijinul victimelor și al mass media în combaterea discursului marcat de ură, precum și lansarea unor astfel de discursuri pe internet.

În data de 24 septembrie, Pachetul European de Azil a fost discutat în cadrul unui eveniment organizat la Berlin de Institutul German pentru Drepturile Omului în cooperare cu FRA. S-a analizat și dezbătut rolul acestui nou pachet de măsuri și dacă se va îmbunătăți cu adevărat situația drepturilor refugiaților. Cu acest prilej FRA a prezentat manualul său pe dreptul european la azil, granițe și imigrare, recent publicat în colaborare cu Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

În perioada 24-25 septembrie FRA a participat la Strasbourg, la întâlnirea de dialog cu tema „Transparență pentru protejarea libertății pe internet: un angajament comun”, organizat de Consiliul Europei. În cadrul acestei întâlniri s-a discutat sporirea cooperării în rândul factorii de decizie, precum și probleme privind standardele de gestionare ale internetului. S-a pus accentul pe modalități de sporire a transparenței și a schimbului de informații.

FRA a participat la dialogul anual cu Comitetul Regiunilor care a avut loc la Bruxelles pe 24 septembrie. Întâlnirea din acest an a avut în centrul preocupărilor delictele provocate de ură. În acest context Agenția și-a prezentat activitățile în domeniu precum și informațiile privind Conferința Drepturilor Fundamentale „Combaterea urii și a delictelor provocate de ură în UE” care va avea loc în perioada 12-13 noiembrie 2013 în Vilnius (Lithuania). Agenția a supus atenției și setul de instrumente pe care le propune pentru o bună guvernare și care poate fi accesat online. Acest set de instrumente a fost realizat cu scopul de a oferi asistență oficialităților guvernamentale în

CONFERINȚA FINALĂ A PROIECTULUI „INTEGRARE PE PIAȚA MUNCII: ȘANSE SPORITE PENTRU PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI”

În contextul preocupărilor privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat în calitate de observator invitat la Conferința finală a proiectului cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, intitulat „Integrare pe Piața Muncii: șanse sporite pentru persoanele cu dizabilități”. Conferința a avut loc în data de 23 septembrie la Sala Hila, Hotel Minerva și a fost organizată de Asociația COLFASA prin intermediul Centrului de Incluziune Socială, București.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a primit cu ocazia acestei Conferințe, pentru sectorul de documentare, un exemplar din ghidul de bune practici „Dincolo de orice dizabilitate există o mulțime de abilități” – atât pentru a face cunoscute rezultatele proiectului publicului larg cât și datorită faptului că IRDO, care manifestă un interes special față de drepturile persoanelor cu dizabilități a participat de asemenea la toate întâlnirile consultative privind situația implementării și monitorizării Convenției ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități organizate de către Organizația Națională a Persoanelor cu Handicap din România în parteneriat cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale – Direcția Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap, Institutul pentru Politici Publice, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, sector 1.

Acest proiect strategic de succes a fost implementat pe o durată de trei ani, în perioada octombrie 2010 – septembrie 2013, în trei regiuni de dezvoltare: București-Ilfov, Sud-Vest Oltenia și Vest.

Proiectul și-a propus ca obiectiv general facilitarea accesului la ocupare în muncă al persoanelor cu dizabilități în scopul evitării excluziunii sociale, marginalizării și discriminării pe piața muncii. Asociația COLFASA a implementat proiectul în parteneriat cu Asociația CUORE și A. Vo. G. Italia, partener transnațional.

În cadrul Conferinței s-au comunicat următoarele rezultate obținute prin intermediul acestui proiect:

- Crearea a trei Centre de Incluziune Socială
- 580 de persoane cu dizabilități au fost selectate pentru grupul țintă și cel puțin 500 dintre acestea au beneficiat de serviciile proiectului prin intermediul celor 3 Centre de Incluziune Socială înființate la București, Craiova și Timișoara
- 271 de persoane cu dizabilități au fost calificate sau recalificate
- 140 de persoane cu dizabilități au fost integrate pe piața muncii
- Au fost organizate trei târguri de locuri de muncă pentru persoanele cu dizabilități
- S-au creat noi locuri de muncă în cadrul proiectului
- 610 persoane au fost consiliate cu privire la menținerea sănătății persoanelor cu dizabilități
- Realizarea a 3 campanii regionale de informare și promovare îndreptate către angajatori și angajați pentru combaterea discriminării la locul de muncă a persoanelor cu dizabilități

Pe întreaga perioadă de desfășurare a proiectului s-au încheiat acorduri de colaborare cu instituții publice și s-a realizat site-ul www.sansalamunca.ro

Centrele de Incluziune Socială, prin intermediul unui personal specializat, au realizat prin metode moderne (Testul Raven, Inventarul de personalitate Freiburg și Bateria de teste CAS++) o evaluare psihologică a beneficiarilor proiectului, au oferit consiliere și orientare în carieră, terapie (de cuplu, individuală, de familie, de grup), activități de socializare, dezvoltarea unor abilități practice și dezvoltarea încrederii în forțele proprii precum și terapie prin artă.

Proiectul a oferit cursuri de formare profesională dar a și dezvoltat strategii de identificare a angajatorilor prin încheierea de acorduri de colaborare cu firme de recrutare și prin consultarea site-ului Agenției Municipale de Ocupare a Forței de Muncă. Mai mult decât atât,

Centrele de Incluziune Socială au monitorizat beneficiarii proiectului și după angajarea acestora în muncă.

Felicitând echipa pentru realizările acestui proiect, reprezentantul IRDO a prezentat publicația „Nediscriminare, Autonomie, Incluziune”(2012). Acest volum apărut în continuarea lucrării „Egalitatea de șanse pentru Persoane cu Handicap, Instrumente Internaționale și jurisprudență”(2004), abordează problematica handicapului și a dizabilității din perspectiva drepturilor omului, solidarității sociale și a incluziunii sociale.

Cu ocazia Conferinței de închidere a proiectului reprezentantul IRDO a mai subliniat și faptul că „legislația de specialitate folosește termenul de handicap, dar din punct de vedere juridic, considerăm că noțiunea de handicap implică atât

valențele medicale, cât și pe cele sociale ale procesului patologic, care acționează la nivel organic, determinând apariția unor deficiențe, care la rândul lor, treptat, antrenează o incapacitate la nivel fizic sau mental. Astfel aspectul social al noțiunii de handicap este cel care agravează situația prin crearea unor bariere culturale sau arhitecturale care reduc accesibilitatea persoanelor cu nevoi speciale la viața normală.”¹

Teodor Lorenz

---

¹ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Anna Neagoe, Ioana Cristina Vida, Alexandru Fărcaș, Dinu Țepeș, *Nediscriminare, Autonomie, Incluziune*, Ed. IRDO, București, 2012.

20 DE ANI DE LA ADOPTAREA PRINCIPIILOR DE LA PARIS

La 20 decembrie 2013 se împlinesc 20 de ani de la adoptarea de către Adunarea Generală a ONU a rezoluției A/RES/48/134. În document se arată rolul și importanța instituțiilor naționale de drepturile omului precum și cerințele minime – cunoscute sub numele de „Principiile de la Paris” – pe care trebuie să le îndeplinească o structură pentru a fi recunoscută ca instituție națională în domeniul menționat. Cele șase criterii de bază ale Principiilor de la Paris sunt:

- un mandat „cât mai larg posibil”, care să aibă la bază standardele universale ale drepturilor omului și care să includă dubla responsabilitate de a promova și de a proteja drepturile omului, totodată acoperind toate drepturile;
- independență față de guvern;
- independență garantată prin Constituție sau prin lege;
- putere adecvată de investigare;
- pluralism, inclusiv prin structura personalului și/sau cooperare efectivă și
- resurse umane și financiare adecvate.

Amintim că Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) este singura instituție care a fost recunoscută de către Comitetul de Coordonare a Instituțiilor Naționale din sistemul ONU. Institutul a fost înființat prin lege, ca organism independent cu personalitate juridică, pentru a asigura o mai bună cunoaștere de către organismele publice, organizațiile neguvernamentale și cetățeni a problematicii drepturilor omului, a modului în care

acestea sunt garantate în alte țări.

El este prima instituție națională pentru drepturile omului creată în România după 1989. IRDO corespunde Principiilor de la Paris formulate în 1991 la Conferința consacrată instituțiilor naționale de drepturile omului, principii devenite document oficial al Adunării Generale ONU în 1993.

Prin Rezoluția 1993/73/10 martie 1993 a Comisiei ONU pentru Drepturile Omului, România a fost scoasă de sub observația organismelor internaționale pentru drepturile omului (România figura permanent, din 1989, la pct. 12 de pe Ordinea de zi a Comisiei, care se referea la violarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului), trecând într-o altă categorie, aceea a „serviciilor consultative în domeniul drepturilor omului”. În Rezoluția amintită se apreciază colaborarea strânsă dintre România și Centrul ONU pentru Drepturile Omului în domeniul serviciilor consultative și în special modul în care se aplică Acordul încheiat în 1991 de Guvernul român cu această instituție, referitor la asistență în materie. S-a precizat că IRDO „a devenit partenerul de țară al Centrului ONU pentru realizarea în comun a programelor de formare de formatori și de educare în domeniul drepturilor omului pentru cadrele didactice, cadrele din poliție, din armată, din penitenciare, avocați, judecători, procurori etc”. IRDO a fost cel care asigura atât traducerea la casă, cât și în scris a prelegerilor susținute de experții internaționali, a

documentelor internaționale, a tratatelor și a jurisprudenței în domeniu. Mulți ani mai târziu, IRDO avea să fie premiat de Comisia Națională Consultativă Franceză pentru drepturile omului, pentru activitățile de formare.

Institutul face parte din rețeaua europeană de instituții naționale de drepturile omului. Cercetători din institut sunt experți ONU, OSCE, ai Organizației Internaționale a Francofoniei, ai Consiliului Europei, membri ai Consiliului de Administrație al Agenției pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene, ai grupurilor de lucru pe legislație, persoane cu dizabilități, migranți etc. din cadrul Grupului european de instituții naționale, dar și membri ai Academiei Internaționale de Drept Comparat, ai Institutului European de Drept, ai Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză.

IRDO este mecanismul independent pentru promovarea, protejarea și monitorizarea implementării Convenției ONU privind drepturile persoanei cu dizabilități (art. 33, pct. 2 din Convenție).

Institutul a obținut statutul de bibliotecă depozitară a Consiliului Europei în România (1992) și a devenit partenerul de țară al celei mai mari biblioteci din lume, cea din Egipt – Alexandria (2002).

IRDO a desfășurat ample cercetări științifice în domeniu. De exemplu, a elaborat primul anteproiect al Legii privind Instituția Avocatului Poporului, la cererea Parlamentului, iar pe plan internațional, a organizat Colocviul de la București (15-17 martie 1993), având ca temă „Reforma Instituțiilor Internaționale pentru protecția drepturilor omului”. Aceasta din urmă s-a încheiat cu Declarația de la București care a devenit document ONU, iar prin Rezoluția Adunării Generale ONU A/ CONF. 157/PC/Add. 8/27 aprilie 1993, iar Colocviul a fost catalogat „Reuniune satelit a Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului de la Viena”; de asemenea, a organizat Colocviul internațional consacrat luptei împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și intoleranței (26-28 martie 2001) – singurul din Europa Centrală și de Est care a fost menționat în Raportul Conferinței mondiale împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și a intoleranței asociate acestora de la Durban, Africa de Sud, din august 2001 (A/CONF.189/12).

Pentru îndeplinirea scopurilor stabilite de Legea

de înființare, Institutul și-a creat un centru de documentare care conține publicații interne și internaționale. De asemenea, de-a lungul timpului a realizat traducerea a numeroase volume cu instrumente și mecanisme internaționale și regionale din domeniul drepturilor omului, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului etc., aducând totodată la cunoștința tuturor celor interesați documentele, practicile și uzanțele internaționale prin punerea la dispoziția lor a traducerilor de documente internaționale, a jurisprudenței relevante în domeniu, atât direct cât și prin publicarea lor, prin prezentarea lor în cadrul cursurilor, seminariilor, meselor rotunde etc.

Concomitent cu eforturile sale de diseminare a informațiilor și documentelor internaționale, regionale și naționale legate de problematica drepturilor omului, Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat programe de formare destinate cu precădere categoriilor de persoane cu răspunderi pentru protecția drepturilor omului. Cităm cu titlu de exemplu parteneriatul dintre IRDO și Ministerul Educației Naționale pentru realizarea Programului mondial privind educația în domeniul drepturilor omului – etapa a II-a (2010-2014-A.G.O.N.U. AHRC/15/28). Acesta s-a concretizat prin desfășurarea unor activități devenite tradiționale. Astfel, *pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar*, se organizează anual cursuri în colaborare cu Ministerul Educației Naționale și Casele corpului Didactic; de asemenea, se organizează anual și concursurile de creativitate didactică în domeniul materialelor auxiliare destinate educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar ajuns la ediția a VII-a. De asemenea, se organizează de mai mulți ani concursurile școlare naționale: „*Olimpiada de educație civică și cultură civică*” și „*Democrație și toleranță*”.

IRDO, în parteneriat cu Agenția pentru Drepturile Fundamentale și cu concursul Comisiei Europene, a realizat varianta în limba română a Agendei școlare (S’cool Agenda, iulie 2012 – iulie 2013) pe care a difuzat-o în școli, Case ale Corpului Didactic, Inspectorate școlare, M.E.N., în cadrul unui proiect al Agenției Drepturilor Fundamentale a UE, destinat tinerilor între 12-18 ani și care s-a încheiat în acest an. Este demn de menționat și faptul că IRDO este singura instituție de acest tip care are o catedră UNESCO pentru drepturile omului, democrație și pace. Aceasta a

fost realizată cu acordul UNESCO – Paris în parteneriat cu Universitatea de Nord Baia Mare, la sediul acesteia din urmă. În cadrul catedrei, având în vedere Programul mondial privind educația în domeniul drepturilor omului – etapa a II-a, se desfășoară singurul masterat UNESCO *pentru democrație, pace și toleranță din România*. De asemenea, este singura instituție națională care în parteneriat cu instituții universitare din țară și străinătate organizează conferințe pentru promovarea unui program de educație pe tot parcursul vieții.

Un alt aspect al eforturilor Institutului pentru promovarea și protecția drepturilor omului este cel al furnizării, la cererea comisiilor parlamentare, a Consiliului Superior al Magistraturii, a unor organisme guvernamentale etc., de puncte de vedere privind proiecte de acte normative. De asemenea, la cererea unor organisme internaționale, IRDO a elaborat rapoarte privind drepturile femeii în România (OSCE-ODHIR, 2012), drepturile copilului și promovarea și protejarea lor în România (AFCNDH, 2009) precum și raportul APCE – 2013; au fost elaborate rapoarte privind protecția drepturilor fundamentale ale omului în procesele penale (Congresul AIDC, 2008), drepturile azilanților, migranților și refugiaților în România (Raport la Congresul AIDC, 2013), Raportul privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor vârstnice în România (REIDO – Consiliul Europei 2013) etc.

Conștient de misiunea sa de a aduce contribuția la edificarea în țara noastră a unei culturi a drepturilor omului, Institutul a efectuat cercetări privind filozofia drepturilor omului, istoria drepturilor omului, știința drepturilor omului, codificarea în domeniul drepturilor omului, evoluția drepturilor omului, drepturile omului pentru generațiile viitoare, dar și dreptul la fericire ca drept fundamental al omului (potrivit Rezoluției Adunării Generale ONU nr. 65/309/2011) sau mediul de afaceri și drepturile omului (potrivit cadrului de protecție, respectare și remediere al ONU referitor la mediul de afaceri și drepturile omului, precum și documentul de implementare din 2008 – DOC A/HRC/8/5), cercetări anuale privind drepturile omului la nivelul UE și în legislația României, studiul comparat al evidențierii drepturilor omului în rapoartele anuale ale Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE – cercetări valorificate în cadrul sesiunilor anuale a Universității Internaționale a Drepturilor Omului organizate de IRDO sau al conferințelor internaționale organizate în cadrul colaborării dintre IRDO și universități din București, Cluj, Târgu Mureș, Baia Mare, Constanța, Iași, publicate în revista trimestrială a IRDO, în buletinul său lunar, în volume publicate de IRDO sau de alte edituri. De altfel, rapoartele anuale de activitate ale institutului sunt publicate în revista trimestrială „Drepturile Omului”.

Irina Moroianu Zlătescu

NOTE, CRONICI, RECENZII

DIANA ELENA NEAGA, GEN ȘI CETĂȚENIE ÎN ROMÂNIA, EDITURA POLIROM, 2013, 335 PAGINI

Cartea de față abordează problema implicării femeilor în viața politică și se constituie într-o atentă analiză a modului în care acestea înțeleg să-și exercite drepturile civile și politice. Lucrarea Dianei Elena Neaga este structurată în două părți: prima tratează cetățenia din punct de vedere teoretic, privită sub raportul participării active și cuprinde două capitole: *Construcția și reconstrucția cetățeniei și Gen și cetățenie: o abordare constructivistă*; partea a doua conține o analiză empirică a felului în care cetățenia este trăită de un grup de femei din zona Hunedoara și cuprinde patru capitole în care autoarea prezintă

metodologia folosită în cercetarea sa, experiența cetățeniei din perspectiva comunismului și a tranziției, experiențele grupului-țintă în domeniul muncii plătite și a rolurilor de gen și felul în care aceste experiențe influențează percepția cetățeniei și participarea cetățenească, implicarea civică și politică a femeilor în viața de zi cu zi.

Primul capitol cuprinde o erudită discuție asupra cetățeniei, privită din punct de vedere constructivist și structuralist, semnificația cetățeniei schimbându-se, explică autoarea, în funcție de indivizi și felul în care se modifică percepția lor asupra realității, ei constituind

totodată și societatea în care se manifestă drepturile și obligațiile cetățenești, individul fiind atât subiectul cât și obiectul participării politice și civice; comunitatea politică și ideologia la care aderă aceasta vor influența cadrul în care se definește cetățenia. Din aceste considerente, autoarea susține că cetățenia nu poate fi abordată decât contextual, este rezultatul „adaptării permanente la noi contexte” naționale și internaționale.

În capitolul al doilea, autoarea introduce variabila de gen în înțelegerea noțiunii de cetățenie, folosind ca instrument abordarea constructivistă, precum și numeroase referiri la autori care s-au ocupat de problematica interacțiunii dintre femei și societate. Astfel, se demonstrează că relația femeilor cu drepturile și obligațiile cetățenești, precum și înțelegerea și practica cetățeniei sunt diferite de cele ale bărbaților. Autoarea acordă o atenție deosebită, în acest capitol, ca și pe tot parcursul cărții, clarificării conceptelor cu care operează discuția.

Capitolul trei, care ne introduce în partea a doua a cărții, realizează precizări cu privire la metodologia folosită în această cercetare. Autoarea face o analiză structuralistă ce va genera contextul în care vor primi răspuns întrebările de tip constructivist. Din punct de vedere epistemologic, cercetarea pune accent pe înțelegere, în timp ce orice analiză efectuată se află sub semnul complementarității individ-holism, actori-structuri. Studiul utilizează metoda calitativă de natură etnometodologică (internalizarea informațiilor și răspunsul la stimuli exteriori, ținând cont de stocul de cunoștințe existente deja), dar lucrarea prezintă și elemente ale metodei cantitative, în special în ceea ce privește referirile la lucrări deja existente. Ca tehnici de culegerea informațiilor autoarea a folosit interviul și focus-grupul, selecția realizându-se în funcție de sex, vârstă și mediul de rezidență.

Capitolul patru se intitulează sugestiv „Despre amintirea unei cetățenii trăite în comunism”, și prezintă numeroase fragmente de interviuri ce substanțiază constatările autoarei legate de dihotomiile existente în gândirea celor interviewate: comunism „bun”/ comunism „rău”, totalitarism/democrație, precum și constatări legate de polarizarea societății în perioada tranziției, despre democrație și nivel de trai, despre comunism și nivel de trai. Tot din punct de vedere contextual, este identificată și evidențiată, în acest

capitol, ca și pe întreg parcursul analizei, o structură cu o pondere deosebită: ordinea patriarhală. Autoarea va demonstra importanța acordată acestui element prin rolul pe care îl are în mecanismele de internalizare, în viața publică și privată a femeilor. Este de menționat faptul că amintirile legate de perioada comunistă au fost transmise „prin socializare, generațiilor tinere”.

Ca și capitolele precedente, capitolul cinci ne amintește că ne aflăm în prezența unei abordări feministe a cetățeniei, de deconsolidare a ordinii patriarhale. Aici, autoarea se întreabă cum participă femeile la viața cetății, abordând două aspecte: munca plătită și viața în familie. Cea dintâi este o importantă manifestare a statutului de cetățean (garantarea dreptului la muncă), dar și satisfacerea obligațiilor fiscale. Cel de-al doilea aspect se referă la muncile casnice și de îngrijire, la autonomia în familie și la luarea deciziilor. În urma cercetării efectuate se constată ca muncă plătită se caracterizează prin “realizare personală, autonomie, individualism”, în timp ce muncile casnice sunt asumate datorită asimilării rolurilor de gen și se caracterizează prin autosacrificiu (zi dublă de muncă), responsabilitate față de familie, în special față de copii, ambele tipuri de muncă contribuind la bunăstarea societății și a familiei („spațiu al grijii, sprijinului și compasiunii”). Se constată că soțul reprezintă simbolul autorității în familie.

Capitolul șase, „Participarea civică și politică a femeilor în viața de zi cu zi”, ne oferă numeroase și interesante fragmente din interviurile și întâlnirile de grup realizate de autoare, conturându-se astfel câteva observații legate de cele două dimensiuni (civică-orizontală și politică-verticală) amintite în titlu: cele interviewate emit opinii și judecăți concise și clare în ceea ce privește viața politică față de care manifestă interes, în ceea ce privește o bună și democratică guvernare, ele participă la vot, dar constată o ruptură între urmărirea intereselor prin exercitarea acestui drept (văzut ca o datorie de bun cetățean) și rezultatul astfel obținut, determinând percepția politicului ca „spațiu al populismului și demagogiei”. Ca urmare a acestor factori, câmpul de acțiune al femeilor se îngustează, căminul trecând pe primul plan; vecinii, prietenii, instituțiile religioase ocupă un plan secund, așadar activitatea civică este scăzută, nu în ultimul rând datorită practicării private a religiei.

În concluzie, participarea redusă a femeilor în

practica politică se datorează „imoralității din viața politică, proastei administrări a bunurilor publice și nereprezentării intereselor femeilor”. Autoarea consideră că ordinea patriarhală impune femeilor alegerea instrumentelor utile în situația dată astfel încât, cântărind scopul urmărit și căile de acțiune posibile, muncă plătită reprezintă elementul participativ cel mai important. Autoarea observă că femeile întrețin și potențiază propagarea generațională a modelului patriarhal.

Lucrarea de față prezintă un interes deosebit datorită abordării problematicii amintite din perspectiva participării efective a femeilor la viața civică și politică, dar și datorită elementului de noutate pe care îl constituie natura cercetării realizate în teren, constituindu-se într-o profundă și riguroasă analiză științifică a diferențelor de gen din societatea românească din trecut și din prezent.

Ana-Maria Beșteliu

JOËL MOLINIER, JOROSLAW LOTARSKI, DROIT DU CONTENTIEUX DE L'UNION EUROPÉENNE, L.G.D.J., PARIS, 2012, EDIȚIA A 4-A, 274 PAGINI

Lucrarea profesorului universitar emerit Joël Molinier, de la Universitatea din Toulouse autorul capitolului I și a doctorului în drept Jaroslaw Lotarski, administrator al Uniunii Europene, consilier juridic în cadrul Controlorului european al protecției datelor, cuprinde informații utile atât pentru specialiști, cercetători, profesori, magistrați, avocați etc., cât și pentru studenți.

Astfel, în introducere este definit contenciosul Uniunii europene, în sens larg, ca fiind „ansamblul de căi din domeniul dreptului prin intermediul cărora sunt soluționate litigiile în care este invocat dreptul Uniunii Europene”.

În continuare, se atrage atenția că pentru a soluționa un litigiu implicând dreptul Uniunii europene, competența de drept comun aparține judecătorului național, iar competența de atribuire judecătorului Uniunii, atrăgându-se atenția asupra faptului că, criteriul de atribuire nu este calitatea de parte în litigiul Uniunii, întrucât în termenii art.274 Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene, cauzele în care Uniunea „este parte nu sunt sustrate competenței jurisdicțiilor naționale” dar, evident, aceasta sub rezerva competenței specifice a judecătorului Uniunii Europene. Așa cum se arată în carte, de competența judecătorului Uniunii este numai contenciosul dintre state și Uniune, sau cel între organele Uniunii sau esențialul din contenciosul între particulari și Uniune.

Lucrarea, care cuprinde trei părți se ocupă, așa cum subliniază autorii, numai de contencios sub aspectul utilizării directe sau indirecte a acestei instituții în fața jurisdicțiilor Uniunii.

Sunt prezentate, în acest cadru, Curtea de

justiție a Uniunii Europene, Tribunalul și Tribunalul Funcției Publice, precum și organizarea jurisdicțiilor Uniunii.

Un loc aparte în lucrare îl ocupă repartizarea competențelor între instanțele Uniunii și procedura în fața judecătorului Uniunii.

A doua parte a lucrării, care se referă la participarea judecătorului Uniunii la reglementarea contenciosului în fața judecătorului național. Aici se pune accentul pe încadrarea și analiza contenciosului Uniunii de către judecătorul național, fiind evidențiate autonomia instituțională și procedurală a statelor, efectivitatea dreptului Uniunii, regimul responsabilității necontractuale a statelor cu privire la dreptul Uniunii etc. În continuare este analizată procedura de cooperare între judecătorul Uniunii și judecătorul național.

Ultima parte a cărții tratează reglementarea contenciosului de către judecătorul Uniunii, făcându-se analiza contenciosului declarației cu specială referire la recursul în carență, recursul în lipsă și excepția de ilegalitate. Contenciosul anulării și contenciosul plinei jurisdicții vin să încheie cercetarea.

Am remarcat bibliografia și indexul jurisprudenței pentru bogăția de informații și actualitatea lor.

Credem că această carte, așa cum arătam și la începutul prezentării ei, ar trebui să se găsească în biblioteca fiecărui jurist, sau viitor jurist, dar și a oricărei persoane pentru care accesul la justiție este un drept fundamental.

Petru Emanuel Zlătescu

**GHEORGHE IANCU, PROCEDURI CONSTITUȚIONALE – DREPT
PROCESUAL CONSTITUȚIONAL,
EDITURA MONITORUL OFICIAL, BUCUREȘTI, 2010, 424 PAGINI**

În fondul de documentare al Institutului Român pentru Drepturile Omului a intrat recent lucrarea cu titlul de mai sus. Aceasta, în momentul în care din ce în ce mai mulți sunt preocupați de revizuirea Constituției, chiar de adoptarea unei noi Constituții datorită evoluției societății democratice, a aderării României la Uniunea Europeană și ca atare se impune cunoașterea în profunzime a dreptului constituțional dar și a dreptului procesual constituțional.

Profesorul univ. dr. Gheorghe Iancu, cunoscut constituționalist analizează în cartea pe care o prezentăm specificul procedurilor constituționale și identifică dreptul procesual constituțional ca fiind o nouă ramură de drept având ca obiect de reglementare raporturile juridice de drept procesual constituțional. Însușindu-și un punct de vedere existent în doctrină, autorul consideră ca subiecte ale raporturilor juridice de drept procesual constituțional, oamenii, atât individual cât și în grupuri organizate, în acest din urmă caz numai dacă statul le recunoaște această calitate. Profesorul Iancu precizează că unul dintre subiecte este întotdeauna deținătorul puterii politice, puterii de stat sau Parlamentul și că subiectele „acționează” în mod necesar în raporturile juridice care apar în procesul de instaurare, menținere și exercitare a puterii în stat. Autorul se ocupă în continuare de Constituție de la conceptul de supremație a Constituției la consecințele și garanțiile juridice ale supremației Constituției, procedura de adoptare a Constituției României din 8 decembrie 1991 și aceea de adoptare de procedură de revizuire a Constituției, precum și cea de revizuire în 2003 a Constituției României din 1991, de suspendare a efectelor Constituției și abrogarea acesteia.

Remarcăm analiza procedurilor privind protecția drepturilor și a libertăților fundamentale de către Curtea Constituțională, care se face de către profesorul Gh. Iancu pornind de la ideea că una dintre garanțiile juridice ale supremației Constituției o reprezintă controlul constituționalității legilor și că în „România, potrivit art. 142 alin. (1) din Constituție, Curtea Constituțională este garantul supremației acesteia”.

Considerăm deosebit de interesante capitolele privind procedura de dobândire și pierdere a cetățeniei române, cel referitor la justiția și protecția drepturilor și libertăților fundamentale, cel privind sistemul garanțiilor drepturilor și libertăților cetățenilor, precum și cel referitor la garanțiile interne generale, atât neorganizate – materiale (sociale și economice) și social-politice – cât și garanțiile organizate – garanțiile jurisdicționale și cele nejurisdicționale.

De o atenție deosebită din partea autorului se bucură procedurile constituționale privind răspunderea unor autorități și instituții publice, procedurile constituționale privind partidele politice, procedurile constituționale electorale și procedurile constituționale parlamentare.

Remarcăm bogata bibliografie a cărții, care ilustrează remarcabila documentare a profesorului univ. dr. Gheorghe Iancu, pe parcursul mai multor ani, în biblioteci ale unor universități recunoscute din București, dar și din Ottawa, Fribourg, Florența și Paris. Credem că această carte ar trebui să se găsească în biblioteca oricărui jurist sau viitor jurist, a oricărui specialist în domeniul drepturilor omului, dar și în biblioteca oricărei instituții care se respectă.

Gheorghe Pârvan

**HANDBOOK FOR NATIONAL HUMAN RIGHTS INSTITUTIONS ON WOMEN'S RIGHTS
AND GENDER EQUALITY, OSCE/ODIHR, WARSAW, 2012, 130 PAGINI**

Chiar dacă societatea a progresat, discriminarea femeilor persistă, ba mai mult, a devenit mult mai subtilă. În aceste condiții, Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa a elaborat lucrarea Handbook for National Human Rights

Institutions on Women's Rights and Gender Equality (Manual pentru instituțiile naționale de drepturile omului privind problematica drepturilor femeii și egalitatea de gen), care este rezultatul cercetărilor științifice întreprinse de instituțiile

naționale din Europa ce sunt recunoscute de ONU ca atare, întrucât corespund Principiilor de la Paris.

Conform acestor Principii, instituțiile naționale de drepturile omului trebuie să îndeplinească un număr de standarde minime printre care un larg mandat în domeniul drepturilor omului, autonomie față de guvern, independență, pluralism, resurse și putere de investigație adecvată. Manualul include un raport în care sunt dezvoltate, printre alte subiecte, teme precum cadrul legislativ, monitorizare și colectarea datelor, acțiuni educative, acțiuni destinate creșterii gradului de

conștientizare a problematicii în domeniu, acțiuni de formare, asigurarea accesibilității instituțiilor naționale de drepturile omului la informații și date privind situația drepturilor femeii etc.

Segmentul raportului care se referă la situația femeilor din România a fost realizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, singura instituție națională de drepturile omului din România recunoscută ca atare în sistemul ONU.

Mihaela Scarlat